

на заняттях з іноземної мови — це чудовий спосіб підвищення мотивації, розвитку комунікативних і творчих здібностей у студентів та заохочення їх до вивчення іноземних мов.

Література:

1. Friedrich, Katja; Bachmair, Ben; Risch, Maren: Mobiles Lernen mit dem Handy. Herausforderung und Chance für den Unterricht. Weinheim [u.a.]: Beltz 2011
2. Godwin-Jones, R. (2017c). Smartphones and language learning. Language Learning & Technology, [online] 21(2), pp. 3–17. Available at: <http://llt.msu.edu/issues/june2017/emerging.pdf>
3. Specht, Marcus; Ebner, Martin; Löcker, Clemens: „Mobiles und ubiquitäres Lernen: Technologien und didaktische Aspekte.“ In: Ebner, Martin; Schön, Sandra (Hrsg.): L3T: Lehrbuch für Lernen und Lehren mit Technologien, 2013

УДК 811.111:81'42

Філологічні науки

СПЕЦИФІКА ДОСЛІДЖЕНЬ КОНЦЕПТУ: ПІДХОДИ, ОЗНАКИ, СУМІЖНІ ПОНЯТТЯ

Галина Вишневська

*кандидат філологічних наук, викладач циклової комісії
дисциплін видавничої справи та редагування
Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола
м. Тернопіль, Україна*

На сучасному етапі розвитку лінгвістичних студій спостерігається багатозначність трактувань терміна «концепт». Слід відзначити, що розуміння та окреслення поняття викликає певні труднощі, оскільки його відносять до багатьох лінгвістичних (когнітивістика, етнолінгвістика, психолінгвістика) та інших дисциплін (релігієзнавство, літературознавство, етнографія, філософія).

Його розробці в українському мовознавстві присвячені дослідження С. Жаботинської, Т. Вільчинської, В. Жайворонка, В. Іващенко, О. Селіванової, В. Кононенка, Т. Радзієвської, Н. Слухай, О. Снитко, І. Голубовської, Г. Яворської, Т. Космеди та ін.

Актуальність даної розвідки зумовлено проблемою розмаїтості та багатозначності трактувань досліджуваного терміна, його ознак та співвідношення із суміжними поняттями.

Метою є опис лінгвістичних підходів до визначення поняття «концепт» сучасними українськими дослідниками.

Об'єктом дослідження є поняття «концепт» та сучасні лінгвістичні підходи до його тлумачення. **Предмет** – визначення основних ознак та відмінностей від подібних понять.

В україністиці Л. Лисиченко під концептом розуміє «ментальне домовне уявлення про явище, яке супроводжується у свідомості певними ознаками й асоціаціями» [5, с.39], а Т. Космеда визначає його як «згусток культурно-національної інформації, зафіксований у мові», що «охоплює весь зміст слова (і денотативно-сигніфікативний, і конотативний, і ширше – прагматичний)» [4, с.153]. Професор Т. Вільчинська наголошує на виділенні концепту як ментального утворення, позначеного лінгвокультурною специфікою [1, с.39]. На цьому акцентують увагу також В. Жайворонок, В. Кононенко та ін.

Безперечно, що поняття концепту постійно змінюється, викликає багато суперечок та неабиякий науковий інтерес. Звідси різні погляди на шляхи формування концептів, їхні ознаки, структуру, типологію тощо. Окреслимо розмаїття підходів до пізнання та вивчення аналізованого поняття в українському мовознавстві (Рис. 1).

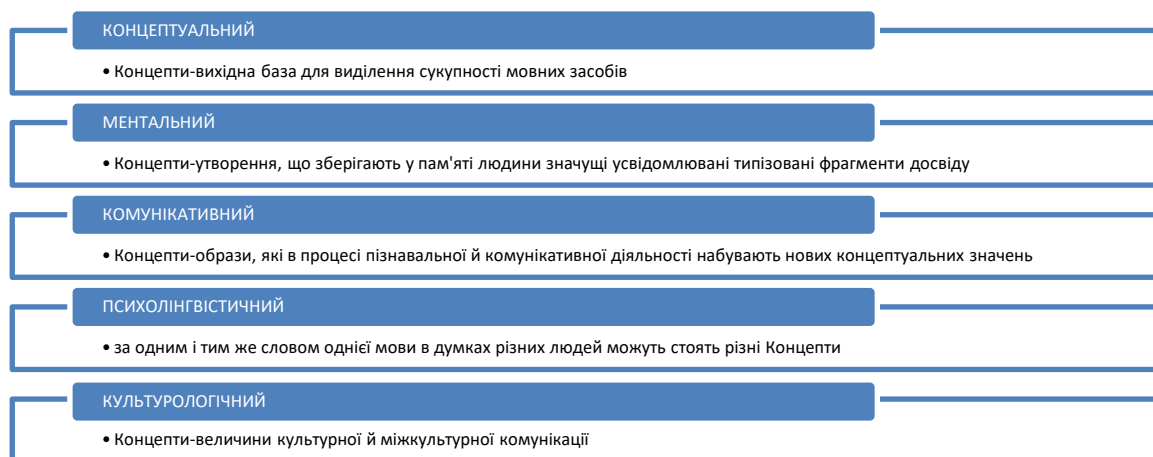

Рис. 1. Основні підходи до визначення концепту в українському мовознавстві.

В українській лінгвістиці функціональну типологію концептів розробила В. Іващенко, зважаючи на такий параметр, як «локалізація в конкретній сфері людської свідомості». До функціональних різновидів концептів зараховує: наукові, ненаукові, логічні, науково-логічні, філософські, історіософічні, моральні, художні, оноματοпоетичні, естетичні, міфологічні, наївно-побутові, політичні, суспільно-політичні, лінгвістичні тощо [3, с.392-393].

Найбільш повним та досить поширеним є трактування концепту як утворення, яке поєднує «лексикографічну і енциклопедичну інформацію, «найближче» і «найвіддаленіше» значення слова, знання про світ і про суб'єкт, який його пізнає» [2, с.10]. Слід пам'ятати, що у структуру концепту також входить етимологія, символіка, особливості сприйняття, конотація.

На багатовимірності концепту наголошено багатьма українськими мовознавцями (Ж. Краснобаєва-Чорна, О. Селіванова, В. Кононенко та ін.), які виділяють ряд диференційних ознак (Рис. 2):

Рис. 2. Основні ознаки концепту, які виділяють українські лінгвісти.

Різні структурні компоненти, ознаки концепту, підходи до його визначення спричинили відсутність єдиного визначення. **Передусім зв'язок між ними вбачають у подібності їх внутрішньої форми.** Вивченню подібних питань свої праці присвячували й українські дослідники (К. Голобородько, О. Селіванова, М. Скаб, О. Цапок, Ф. Бацевич, Р. Болдирев, Н. Венжинович та ін.).

Так, концепт часто співвідносять із різними термінами (Рис. 3). Дослідники відзначають, що від інших понять, він відрізняється яскраво вираженою ментальною природою, абстрактною сутністю, відтворюваністю та іншими диференційними ознаками. Вважаємо, що концепт і дотичні до нього терміни можуть стати предметом окремих студій.

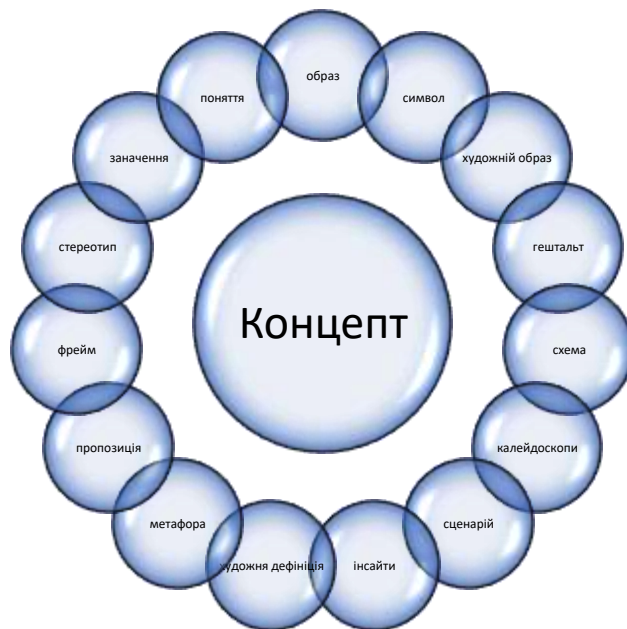

Рис. 3. Співвідношення концепту та суміжних понять.

Отже, зважаючи на розрізнявальні характеристики концепту, визначаємо його як особливу лінгвоментальну значущу категорію високого ступеня абстракції, динамічну і водночас відносно постійну, що узагальнює знання і досвід людини, відображає ретроспекції відповідного етносу та репрезентує когнітивну картину світу мовної особистості, зокрема автора художнього тексту. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у студіюванні понять «концептосфера» та «концептуальний аналіз» у різних наукових площинах.

Література:

1. Вільчинська Т. Концептуалізація сакрального в українській поетичній мові XVII-XVIII ст. : монографія. Тернопіль : Джура, 2008. 424 с.
2. Воркачев, С. Г. Счастье как лингвокультурный концепт. М.: Гнозис, 2004. 236 с.
3. Іващенко В. Л. Типологічна диференціація концептуальних структур як одиниць ментального простору. *Мовознавство*. 2004. №1. С. 54–61.